

Артур Федорчук,

науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: fedorchuk_arthur@ukr.net

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ ІНСТИТУТУ ПРЕЗИДЕНТСТВА В РЕСУРСАХ ВСЕСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ

У публікації представлено аналіз результатів моніторингу інституту президентів в інформаційних ресурсах мережі Інтернет: електронних варіантах провідних світових засобів масової інформації, найавторитетніших інформаційно-аналітичних та новинних порталів, агенцій новин тощо. Наведено технологію моніторингу Інтернету та роботи з базою даних «Інститут президентства в зарубіжних ЗМІ», що створена в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського для збереження й подальшого оброблення, аналізу результатів моніторингу діяльності та іміджу інституту президентства у світі.

Ключові слова: база даних, моніторинг Інтернету, ЗМІ, інститут президентства, інформаційні ресурси.

Інститут президентства в Україні було впроваджено з перших днів незалежності нашої держави. Питання функціонування та розвитку цього важливого державного інституту стали об'єктами ґрунтовних наукових досліджень вітчизняних дослідників. Актуальність визначення ролі інституту президентства та створення в системі розподілу влади реальних механізмів стримування й противаг відзначало багато українських учених. Варто відмітити роботи М. Кармазіної, Ф. Рудича, Ю. Стасюк, О. Токовенко, В. Чиркіна, В. Шаповал, Г. Кедрової та ін. Наукові пошуки та дослідження в цій галузі ґрунтуються насамперед на світовому досвіді й бажанні впровадити найкращий досвід передових демократій світу в питаннях функціонування та розвитку державних інститутів.

У сучасному світі інститут президентства є достатньо поширеним органом влади, але в кожній країні він має свої функції та особливості впливу на розвиток суспільства й держави. Дослідженням світового досвіду функціонування та сучасного стану інституту президентства може допомогти моніторинг інформації про цей державний інститут у ресурсах світової мережі. Дослідженнями інформаційного простору та

його впливу на суспільство займається значна когорта світових і вітчизняних учених. Інформаційні комунікації та засоби масової інформації (ЗМІ) – як найбільш динамічна складова цих комунікацій і їх вплив на суспільство – досліджувалися в працях як зарубіжних, так й українських учених: Л. Брауна, Д. Вількокса та Л. Нольге, Б. Грушина, Ф. Джефкінса, Е. Доценка, Б. Зільберта, І. Ігнат'єва, У. Ліппмена, Д. Марконі, В. Оссовського, Г. Почепцова, В. Тертичної, Н. Хамелінка та ін. Значний внесок у дослідження інформаційних комунікацій та ресурсів всесвітньої мережі зробили й науковці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ): О. Онищенко, В. Горовий [1], С. Горова [2] та ін.

Актуальність дослідження полягає в зростаючій ролі інформаційних ресурсів світової мережі в житті суспільства та необхідності створення й розвитку дієвих технологій аналізу інформаційних потоків, що породжуються в мережі, а також у нагальній потребі використання цих інструментів для наукових досліджень щодо тенденцій розвитку інституту президентів у світі з метою отримання чітких орієнтирів для розбудови українських державних інститутів.

Мета статті – проілюструвати результати проведеного статистичного, бібліометричного і якісного аналізу матеріалів моніторингу інституту президентів в інформаційних ресурсах світової мережі, що здійснювався протягом 2019 р., підтвердити можливість виявлення загальних тенденцій висвітлення окремих аспектів функціонування інституту президентів в інформаційному просторі та окреслити перспективи використання моніторингу змісту ресурсів мережі як інструмента аналітичних досліджень.

Методом дослідження інституту президентства у світі нами був обраний моніторинг Інтернету, під яким ми розуміємо комплекс досліджень із пошуку, аналізу, класифікації, оброблення та зберігання інформації з Інтернету за тематикою конкретного дослідження. Моніторинг ресурсів мережі дає змогу спостерігати за розвитком конкретних процесів у суспільстві та відображення їх в інформаційному просторі.

Технологія дослідження

Основою розробленої технології моніторингу Інтернету виступає метод контент-аналізу. Ми розглядаємо його як аналіз змісту широкого кола публікацій у мережі Інтернет. «Цей метод дав змогу проаналізувати матеріали зарубіжних інтернет-ЗМІ та інформаційних порталів і встановити тенденції щодо інформування громадськості про інститут президентської влади в різних країнах», – зазначили С. Польовик та О. Макарова [3, с. 286].

Першим етапом моніторингу став пошук і виявлення в публікаціях мережевих видань матеріалів тематично відповідних напряму дослідження – функціонування інституту президентства в різних країнах світу, іміджу інституту президентства та безпосередньо президентів у сучасному суспільстві. Було визнано, що проводити моніторинг інформації про інститут президентів ефективно на матеріалах електронних варіантів авторитетних у світі засобів масової інформації (газет та журналів), інформаційно-аналітичних і новинних порталів, провідних агенцій новин тощо.

Характеристики та особливості інформаційних ресурсів у мережі Інтернет були описані в попередніх публікаціях автора [5]. До цього моніторингу інституту президентів було включено авторські новостійні повідомлення, аналітичні статті та огляди, тематичні есе.

Технологія моніторингу передбачає, що виявлені публікації, що відповідають тематиці дослідження, копіюються та оформлюються згідно із внутрішніми вимогами дослідження, повністю перекладаються з мови оригіналу українською мовою з метою виявлення всіх аспектів та змістовного навантаження конкретної публікації, доповнюються анотацією (коротким рефератом) державною мовою, індексуються згідно з поточним тематичним класифікатором і вводяться до бази даних із повним бібліографічним описом публікації у відповідні поля.

База даних «Інститут президентства в зарубіжних ЗМІ», експлуатацію якої було розпочато у відділі організації та використання документального фонду Фонду Президентів України із січня 2019 р., призначено для збереження результатів моніторингу публікацій ЗМІ у вигляді бібліографічної, реферативної та повнотекстової інформації, надання доступу до неї користувачам і створення на основі аналітико-синтетичного оброблення внесених матеріалів щомісячних інформаційно-реферативних бюлетенів «Інститут президентства в зарубіжних ЗМІ» [4]. Матеріали в бюлетені ієрархічно структуровано за тематикою та країнами президентів і доповнюються аналітикою та інфографікою (діаграмами, статистичними таблицями та графіками).

Результати дослідження

Протягом 2019 р. у процесі моніторингу було відібрано 2 тис. 068 публікацій, що містили інформацію про інститут президентів та конкретних президентів світу. Загалом до бази даних потрапила інформація про 245 президентів світу – як діючих, так і экс-лідерів держав. У табл. 1 наведено рейтинг найбільш згадуваних президентів, ранжований за кількістю повідомлень, відібраних із ресурсів мережі Інтернет.

Таблиця 1

**Рейтинг президентів за кількістю відібраних повідомлень
у 2019 р. (перші 20 президентів)**

№ п/п	Президент	Країна президента	Кількість повідомлень
1.	Д. Трамп	США	406
2.	В. Зеленський	Україна	254
3.	Н. Мадуро	Венесуела	78
4.	Е. Макрон	Франція	74
5.	Ж. Болсонару	Бразилія	64
6.	Р. Т. Ердоган	Туреччина	64
7.	П. Порошенко	Україна	59
8.	В. Путін	РФ	56
9.	А. Дуда	Польща	42
10.	Х. Рухані	Іран	38
11.	А. М. Лопес Обрадор	Мексика	37
12.	М. Макрі	Аргентина	34
13.	А. Бутефліка	Алжир	33
14.	І. Додон	Молдова	32
15.	Е. Моралес	Болівія	32
16.	С. Рамафоса	ПАР	31
17.	К.-Ж. Токаєв	Казахстан	28
18.	О. Аль-Башир	Судан	26
19.	Д. Грибаускайте	Литва	25
20.	С. Зурабішвілі	Грузія	25

Першу позицію в рейтингу за підсумками 2019 р. передбачувано посів президент США Д. Трамп (406 повідомлень). Доля негативної тональності в публікаціях про Д. Трампа (12 %) виявилася достатньо низькою, порівняно з долею негативно забарвленої інформації про президентів світу загалом (27 %). Двадцять вісім відсотків публікацій позитивно характеризували діяльність президента США (що є одним з найкращих результатів). Помітні відмінності і в тематичному наповненні інформаційних повідомлень про президента США. На відміну від інших президентів світу, у публікаціях про Д. Трампа переважали матеріали про зовнішньополітичну діяльність президента (50 %). На думку журналістів, Д. Трамп є яскравою особистістю, наділеною лідерськими якостями – прекрасними ораторськими здібностями, емоційною заразливістю, умінням переконувати, швидкою реакцією, почуттям гумору. Проте протягом досліджуваного періоду Д. Трамп поступово втрачав прихильність журналістів і частка негативної оцінки його іміджу становила понад 50 %.

На другій позиції рейтингу, теж достатньо закономірно, представлено Президента України В. Зеленського (254 повідомлення). У 2019 р. він несподівано для закордонної світової преси з істотною перевагою виграв президентські вибори, згодом його новостворена політична партія не менш приголомшливо та переконливо виграла парламентські вибори й зуміла сформувати монобільшість у Верховній Раді. Частка негативних публікацій про українського лідера становить наразі 14 %. Так як В. Зеленський продовжував дивувати світ своєю медійною активністю та створювати інформаційні приводи для іноземних ЗМІ в позитивному ключі, то частка позитивних відгуків становить 27 %.

Третю позицію рейтингу популярності в журналістів світу зайняв президент Венесуели Н. Мадуро. У січні 2019 р. парламент Венесуели відсторонив Н. Мадуро від посади, призначивши в. о. президента Х. Гуайдо. Н. Мадуро визнаний Національною асамблеєю Венесуели та більшістю держав (включно з Україною) нелегітимним узурпатором влади. Зрозуміло, що більшість інформації про нелегітимного президента Венесуели мала негативний характер (87 %).

Найбільшу активність у висвітленні інституту президентства у світі проявляли зарубіжні інформаційні ресурси Великої Британії (22 %), Німеччини (19 %), Іспанії (9 %), США (7 %) та Польщі (6 %).

Серед інформаційних ресурсів світової мережі, що приділили увагу висвітленню інституту президентів (див. табл. 2), треба особливо виділити німецький інформаційно-політичний сайт Deutsche Welle (384 публікації – 18 %), Міжнародне агентство новин Великої Британії

Reuters (367 публікацій – 17 %) та сайт щоденної іспанської газети El Mundo (277 публікацій – 13 %). Активними також виявилися американський часопис The Associated Press (248 матеріалів – 9 %), польська газета Rzeczpospolita (194 повідомлення – 7 %) та британська компанія суспільного телерадіомовлення BBC (188 повідомлень – 6 %).

Таблиця 2

**Рейтинг інформаційних ресурсів
за кількістю відібраних повідомлень
про президентів світу у 2019 р. (перші 10 ресурсів)**

№ п/п	Назва видання	Країна ЗМІ	Кількість публікацій
1.	Deutsche Welle	Німеччина	384
2.	Reuters	Велика Британія	367
3.	El Mundo	Іспанія	277
4.	The Associated Press	США	248
5.	Rzeczpospolita	Польща	194
6.	BBC	Велика Британія	188
7.	Euronews	Франція	123
8.	POLITICO	Бельгія	116
9.	Trend	Азербайджан	114
10.	Xinhua	Китай	97

Аналіз показав (див. рис. 1), що з наявного загалу матеріалів частіше висвітлюється діяльність президентів з питань внутрішньої політики (48 %), у тому числі участь у політичній боротьбі, президентських виборах та взаємодії з іншими інститутами державної влади; на другій позиції міжнародна політика президентів (28 %); на третьому – матеріали, що оцінюють, віддзеркалюють або формують імідж президентів (24%). Більшість інформаційних повідомлень, які розкривають внутрішньополітичну діяльність президентів, присвячено достроковому припиненню повноважень президентом країни (25 %) та президентським виборам

(13 %); у багатьох матеріалах оглядачі коментують відносини президента країни з органами законодавчої (12 %) та виконавчої влади (12 %).

Рис. 1. Доля сфер діяльності президентів світу в повідомленнях ресурсів Інтернету за 2019 р.

Як видно з діаграми (рис. 2), публікації про президентів зазвичай носять нейтральний характер (55 %), негативний контекст мають 27 % повідомлень. Відповідно, позитивна модальність повідомлень становила лише 18 %.

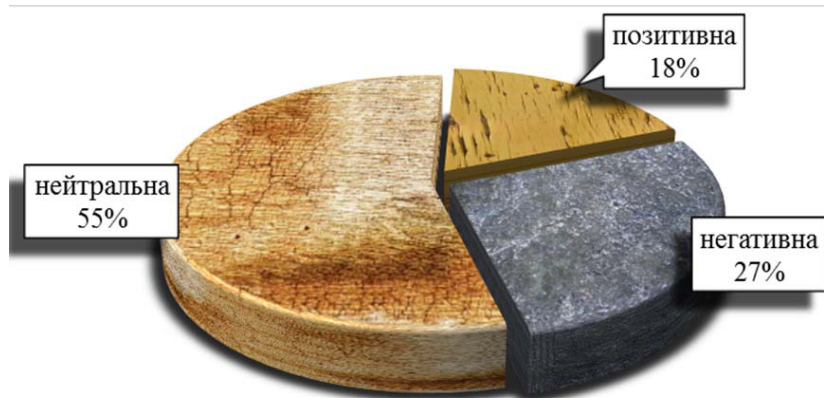

Рис. 2. Тональність повідомлень ресурсів Інтернету про президентів світу за 2019 р.

Висновки та перспективи. Наведені результати проведеного аналізу матеріалів, що висвітлюють проблеми інституту президентів в інформаційних ресурсах світової мережі за 2019 р., підтвердили можливість виявлення загальних тенденцій функціонування цієї інституції у світовому інформаційному просторі та окреслили перспективи використання моніторингу змісту ресурсів мережі як інструмента аналітичних досліджень. Зокрема, у подальшому аналіз матеріалів інтернет-ЗМІ можна проводити в значно більшій кількості аспектів, що може бути досягнуто шляхом розвитку класифікаційної схеми, оперативною переіндексацією матеріалів, зміщенням акцентів дослідження та зміною рівнів ієрархії класифікатора.

Перспективною є можливість уже опрацьованих матеріалів аналізувати та формувати огляди інформаційного простору за будь-які проміжки часу, робити вибірки за персоналіями (у тому числі за окремими президентами), країнами, регіонами, материками або тематичні огляди, що характеризують політику президентів у тій чи іншій сфері.

Список бібліографічних посилань

1. Тенденції впливу глобального інформаційного середовища на соціокультурну сферу України. О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 224 с.

2. Горова С. В. Інтернет-ЗМІ як об'єкт бібліотечної інформаційної діяльності : монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 208 с.

3. Польовик С., Макарова О. Інститут президентства в сучасному світі: аналіз матеріалів інтернет-ЗМІ. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2019. Вип. 52. С. 284–296. <https://doi.org/10.15407/nr.52.284>.

4. Федорчук А. Моніторинг матеріалів закордонних ресурсів мережі Інтернет про інститут президентства у світі. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2019. Вип. 52. С. 271–283. <https://doi.org/10.15407/nr.52.271>.

5. Федорчук А. Особливості створення інформаційних ресурсів на основі традиційних та електронних ЗМІ. *Бібл. вісн.* 2009. № 4. С. 21–25.

References

1. Onyshchenko, O. S., Horovyi V. M., Popyk V. I. et al. (2013). Tendentsii vplyvu hlobalnoho informatsiinoho seredovysshcha na sotsiokulturnu sferu Ukrainy [Trends in the Influence of the Global Information Environment on the Socio-Cultural Sphere of Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Horova, S. (2013). Internet-ZMI yak ob'ekt bibliotechnoi informatsiinoi diialnosti [Internet media as an object of library information activity]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Polovyk, S. (2019). Instytut prezydentstva v suchasnomu sviti: analiz materialiv internet-ZMI [The Presidency Institute in the Modern World: An Analysis of Online Media]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 52, pp. 284–296. <https://doi.org/10.15407/np.52.284> [in Ukrainian].
4. Fedorchuk, A. (2019). Monitorynh materialiv zakordonnykh resursiv merezhi Internet pro instytut prezydentstva u sviti [Monitoring the resources of the Internet's overseas resources about the Presidency Institute in the world]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 52, pp. 271–283. <https://doi.org/10.15407/np.52.271> [in Ukrainian].
5. Fedorchuk, A. (2009). Osoblyvosti stvorennia informatsiinykh resursiv na osnovi tradytsiinykh ta elektronnykh ZMI [Features of creation of information resources on the basis of traditional and electronic mass media]. *Bibliotechnyi visnyk – Library Bulletin*, no. 4, pp. 21–25. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2020.

Arthur Fedorchuk,

Research Associate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: fedorchuk_arthur@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1141-1812>

Analysis of the Results of the Monitoring of the Institutional Presidency in the World Wide Web Resources

The publication presents the analysis of the results of the monitoring of the institutional presidency in the world via the Internet information resources: electronic versions of the world's leading mass media, the most reputable information-analytical and news portals, news agencies and more. As well the technology of Internet monitoring

and work with the database «The Institutional Presidency in Foreign Mass Media», which was created by researchers of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine to preserve and further process and analyze the results of monitoring the activities and image of the institutional presidency in the world is presented.

The relevance of the publication arises from the growing role of information resources of the World Wide Web in society and the need to create and develop effective technologies for analyzing information flows generated by the network, as well as the urgent need to use these tools to study the trends of the institutional presidency in the world in order to obtain clear guidelines for the development of Ukrainian state institutions.

The purpose of the article is to illustrate the results of the statistical, bibliometric and qualitative analysis of the monitoring materials of the institutional presidency in the information resources of the World Wide Web during 2019, to confirm the possibility to reveal general trends of coverage of the institutional presidency in the information space and to outline the prospects of using the monitoring tool content network tools research.

The monitoring the Internet was chosen as a research method to study the institutional presidency in the world – a complex of research on finding, analyzing, classifying, processing and storing information from the Internet on the subject of specific research. It allowed to monitor the development of specific processes in society and to reflect them in the information space.

Keywords: database, Internet monitoring, mass media, presidency institute, information resources.